

לפני 25 שנה

הובא סיפור שהותה של כוכבת הקולנוע הצרפתיה מרטיין קארול בישראל. כתבו המשטט של השבועון כאירופה, עמוס קינו, דיווח על פסטיבל הפרטים בקאן, כרשימה שנשאה את הכותרת "שותים וודקה וקוראים תנ"ך". "צברת 56", אופירה ארו (כיום נכין) המשיכה בתיאור מסעה בצרפת ופגישותיה עם נציגות ממדינות ערב.

כשער הגיליון: מנהיג אגודת-ישראל ח"כ בנימין מינין.

בגיליון "העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, פורסמה הכתבה הראשונה בסדרה "רת או ביונס?" כיר תרתה: "העסק הפרטי של מינין ושות' ונראה: מערכת העסקים המסועפת של מנהיג סועלי אגודת-ישראל, ח"כ בנימין מינין. גם מדור העורך התייחס לנושא זה תחת הכותרת, "מכירת המשיח". במדור, איש מופת, תחת הכותרת, "הצעיר שכיסה רר מון", פורסם סיפורו של שלמה רודי, שהציל חיי אנשים רבים בשכיסה בגופו רימוני. צוות כתבי השבועון, ששדה בקיבוץ מורע, סיקר את סיפור שיכתו של אסיר פראג מרדכי אורן. במדור הקולנוע והחברה, תחת הכותרת, "קארולין השוככה",

חופשי-עיתונות בנוסח קיבוץ מזרע * קינאה בסיגנון

נחניה * אופקים חדשים * סטירה לעמוס אילון

"העולם הזה" 971, תאריך: 24.5.1956

הקיבוץ הארצי, ועור לעצב את סיגנון הר ריאליזם הקיבוצי. לפני שנתיים עזב את קיבוץ הזרע, נשא לאשה את מעצבת האופנה פני לייטרסדורף. לא היה זה מאורע פרטי; גם ציורו של סימון החל משנתה. נושאינו אופיינית לרוב אותם נושאים לקוחים מחיי הקיבוץ, אך "הריאליזם הסוציאליסטי" לא בלט בהם כל כך. בכל זאת, סימון הינו עתה אחד הציירים הטובים בארץ. אופיינית לרוב התערוכה כולה היתה תלאיביית צעירה, שהצביעה על אחד מצייורי משה קסטל, ביקשה מייד מבעלה שיקנה לה שימלה. "עם דוגמה משגעת כזו!" הציירים עצמם לא נעלבו. להיפך, לגביהם היתה זו הוכחה נוספת כי האמנות החדשה והמופשטת קרובה מאוד לאמנות השימושית, ולכן מבטאת את תקופת התעי שיה, בה הם גם חיים.

תיאטרון

פייסת עליזה

החפירה באה (תיאטרון זירה) באה לאשר את ההנחה כי החסידה שבאגדה, בדיוק כמו החסידה שבטבע, מופיעה בי להקות גדולות. כמחזה של אנדרה רוסן, נוחתת טייסת שלמה של חסידות בביתה של מישפחת זאקה בפאריס. מטילה את פצצות-הלידה שלה אצל: (א) האם או-לימפ, שעברה מזמן מגיל העגיבה לגיל העמידה, (ב) מזכירת הבעל שארל, בעור רתו הפעילה את בן הבוס, (ג) הבת אנט, (ד) המשרתת תרו. כמו כן מתפוצצת פצצת-זמן ישנה מאוד, בדמות המאהבת הנשכחת של האב.

בניגוד לאם המבוהלת, השואלת שוב ושוב "איך זה קרה?" אין הצופה זקוק להסברה. התהליך ברור לו פחות או יותר.

ההסתערות הגניקולוגית הענפה מת-קדמת בחסות מרככת של רעמי-צחוק מצד הקהל, ובעזרת מישחק מצויין מצד ציפורה פלד (האם) ויהודה פוקס (האב). כאשר ממריאות החסידות וממ שיכות בדרכן, מגיע פרס ילודה לא רק למישפחה הפאריסאית, אלא גם לתיאטרון זירה, שצעד צעד רציני קדימה אל המיקצועיות.

אנשים

● את התיאור המקורי ביותר של קונר צט תיזמורתו של **לאיוול המפסון** נתן השבוע כתב הארץ, **עמוס אילון**: "לגבי אנשים רבים בקהל זוהי בראש ובראשונה חוויה מינית". אילון עצמו זכה באותו שבוע לחוויה גופנית: אחד מחברי רי מערכת עיתונו נתן לו כמה סטירות לחי בתגובה על נכונותו להפס את שבי-תת עובדי הארץ לפני שנסתיימה. סיבה אפשרית לנכונות זו: עורך הארץ, גר" שום שוקן, הציע לאילון לנסוע לאר-צות-הברית ולשמש שם כשליחו הקבוע של היומון.

● בתשובה לבקשה להתיר עלייה של יהודים מברית-המועצות, השיב שגריר ברית-המועצות בישראל, **אלכסנדר ניי קיטח אברמוב**: "אני אשתדל אצל ממשלתי, ואני בטוח שאשיג הסכמה להר שות עליית יהודים מרוסיה למדינת יש-ראל, בדיוק באותם המיספרים כפי שי-בואו יהודים מארצות-הברית."

עצמה, אשר שקקה קונים יותר מתמיד, סיפרה השבוע אשתו של מרגלר, אשה גוצה ושופעת-חיים: "עוד לפני חודש היה הכל בסדר. אבל כנראה שמישהו מקנא בהצלחתנו והחליט לחסל אותנו. אם כן, בחר בשיטה השפלה ביותר. כי פתח אום התחלתי לשמוע כאילו גילתה המישי טרה בית-בושת בביתי בו ביקרו כל נכבדי העיר. השמועות לא פסחו אל הילד מנים ידועים, בעלי בתי-קולנוע ואפילו מזי כיר העיר עצמו."

היתה למרת מרגלר סיבה מוצדקת להתיר: "מזכיר העיר אפילו איננו מכיר אותי, והקשר היחידי שלי עם בעלי בתי-קולנוע הוא באמצעות הקופה, שם אני קונה כרטיסים. סיבכו בעניין כל מיני גשים ונשואות, שכאלו באו אלי למי צוא פורקן מחיי הנישואים. גם את העובד דות בחנות שלי הכניסו לתוך העסק. אילו ידעתי מי מפיץ את ההשמצות — הייתי תובעת אותו מייד לדין!"

אולם רוגזה המוצדק של האשה הפשוטה לא היה בה. כנראה, כדי לשבור את מעגלי-ההחישות האכזר, תושבים חטרי עניין הוסיפו לרכל בהנאה. מבלי להעריך כמה פגעו בנושאי רכילותם. בעוברם על פני חלון הראווה של חנות מרגלר, היו קורצים בעיניהם ומחייכים חיוך אוילי לעבר השלט הקטן, שהודיע בצניעות: "דרושה מוכרת מיקצועית!"

אמונת

כתמים משגעים

צלמי היומנים העיפו מבט חטוף אחד על קירות האולם המרכזי של מוסיאון תל-אביב, והזדרזו לצאת בחזרה. נראה להם כי באו אל הכתובת הלא נכונה. באולם היו מוצגים ציוריו של יוסף זריצקי, איש "אופקים חדשים". הציורים, שהיו תלויים במיסגרות נאות, היו למעשה כתמי צבע סתמיים, שהשתלבו בייניהם ללא כל תחום ברור בין כתם לכתם. לדעתו של הצייר עצמו, היתה זו התי-גלמותה של ההתפתחות הטבעית של הציור המודרני.

אסכולה זו — הטאשיום או הכתמי-זם — נפוצה עתה מאוד בצרפת, שווייץ, ארצות-הברית ואיטליה. היא התפתחה מן הציור המופשט, שנעשה כה מופשט ב שנים האחרונות עד כי אי אפשר היה להפשיטו עוד יותר. הכתמים, במיקלהו של זריצקי, היו הבעה צבעונית של רגי-שותיו. לולא גילו (65), אפשר היה לחי שוב כי יאספו בסוף יום מייגע מעל ריצפת גן-הילדים.

הצעירים והזקנים. התמונות של זריצקי היו חלק מהתערוכה הכללית של 16 מציירי "אופקים חדשים". קבוצה זו, הכוללת עתה 21 חברים, קמה בתום מיל-חמת העצמאות. כאשר כמה ציירים צעיר-רים החליטו כי לא יוכלו להציג את ציוריהם יחד עם כלל חברי אגודת הציירי-רים הישראלית.

לדעתם, קפאו עסקני האגודה על מכי-חוליהם, היו מנותקים מריתמוס החיים הי-ישראלים ומדופק הזמנים החדשים. ארי-פקייהם של הזקנים, החליטו הצעירים, היו כבר מיושנים. הם ניגשו לחידושים. ריצייה שימחה כזו. באותה תערוכה, השמינית בתולדות הקבוצה, בלטו במור-חד ציוריו של יוחנן סימון. עוד לפני שני-תיים היה סימון מראשי הציירים של

משק הגברתנים, חמושי אקדחים, ושאלו בשפה קרירה: "יש לכם עוד מה לעשות כאן?"

למחרת חג השבועות, הופיע נאומו של מרדכי אורן במלואו בכל העיתונים, כולל על המשמר. גרמה לכך התקשורת שלפני-נית, שהתקשרו אנשי מפ"ם ממורע עם מנהיגם הרוחני, מאיר יערי, במרחביה. הם נועצו בו כיצד לעצור את פירסום דברי אורן. השיב יערי ברורות: "תנו לאורן לדבר! אפשר לפרסם את הכל!"

נחניה

כיצד מחסלים עסק?

אחת החנויות המהודרות ביותר במרכז נחניה היא חנות ההלבשה של ברנו מרגל. הסוחר היקב השמנמן, שהוא מוונטיקי סוחרי נחניה, היה ידוע כאדם מהוגן ושקט, שלא הסתכסך מעולם עם איש. אולם בחודש האחרון אירע משהו בחייו של ברנו.

בעוברו עם אשתו ברחובה של העיר, או בשבתו באחד מבתי-הקפה, הרגיש כי התלחשות משונות מאחורי גבו. האני שים ברחוב הסתכלו בו בעיניים מוורות, ושקט, שלא הסתכסך מעולם עם איש. אולם בחודש האחרון אירע משהו בחייו של ברנו.

בשבתו באחד מבתי-הקפה, הרגיש כי התלחשות משונות מאחורי גבו. האני שים ברחוב הסתכלו בו בעיניים מוורות, ושקט, שלא הסתכסך מעולם עם איש. אולם בחודש האחרון אירע משהו בחייו של ברנו.

שבוע אחר שובו למשק מזרע עוד היה אסיר פראג עצבני, עייף ומתוח. עם שובו התעוררו שאלות עקרוניות: האם הוא גיבור לאומי? האם היתה זאת טרגדיה אישית — או פרשה דרמטית של המאבק הלאומי? בתמונה: אורן מתנשק.

עיתונות

"תנו לאורן לדבר!"

העיתונאים שנכחו בחדר האוכל של מורע, בעת נאומו של מרדכי אורן, ביום שובו למשק, רשמו במהירות כל מילה שהוציא מפיו. לפתע ניגשה רגה אורן לבעלה, לחשה משהו באוזנו. אורן הפי-סיק את דבריו והודיע: "אם יש עיתור-נאים באולם, אני מבקש מהם להתאפק בדברים שאמרת ושהם ביני ובין הקי-בוץ."

הכתבים, שהופתעו מהבקשה המזוהה, קיוו בליבם כי לא היתה רצינית, ויחכו לפגישה מיוחדת עם אורן לבדו. במסיבת העיתונאים, כעבור שעה, סירב אורן לעי-נות לשאלות, חזר בתקיפות על דרישתו: "לא לפרסם את הפרטים האישיים שהזי-כרתי."

העיתונאים היו נבוכים. כל אחד מהם כימעת והסכים לבקשתו של אורן, אך איש לא היה מוכן להתחייב לתוק, מחשש פן חברו לא יעמוד בהבטחתו.

שומרים עם אקדחים. היחיד שדיבר גלויות היה אריה נשר, מנהל סניף הארץ בחיפה. התלחח נשר המושפם: "איאפי-שר להסתיר דברים שאליך איש שמעו. יש במדינה הזאת עדיין חופש עיתונות." גם נסיונות השיכנוע של ראש עיר-חונאי חיפה, איש על המשמר שמואל האזור, שטען כי אין לאיש רשות לפרסם דברים שאורן אמר בתוך ביתו הפרטי, לא הועילו. ישיבת החירום של העיתור-נאים הסתיימה ללא כל החלטה מחייבת, וגרמה להתרחחות מזכיר קיבוץ מורע: "בפעם הבאה נדע כיצד להתייחס אליכם." לא הית צורך להמתין לפעם הבאה. בחדר האוכל ניגשו לעיתונאים שומרי

אורן מוסר דו"ח

שאלות עקרוניות: האם הוא גיבור לאומי? האם היתה זאת טרגדיה אישית — או פרשה דרמטית של המאבק הלאומי? בתמונה: אורן מתנשק.